

ดิฉันรู้สึกถ่อมตัวอย่างมากที่ได้มายืนต่อหน้ามิตรสหาย และท่านทั้งหลายในวันนี้เพื่อ
ขอบคุณสำหรับมิตรภาพ และกำลังใจ ที่ท่านทั้งหลายมอบให้แก่ดิฉัน และครอบครัวคนหาย
อีกจำนวนมากในช่วงหลายปีที่ผ่านมา สำหรับครอบครัว การบังคับสูญหายย้ำเตือนถึง
ความยุติธรรมโดยรัฐที่เกิดขึ้น และยังคงดำรงอยู่โดยปราศจากความยุติธรรม

.
ในโอกาสครบ 20 ปีการสูญหายสมชาย นีละไพจิตร ดิฉันขอใช้เวลาในการบอกเล่าเรื่องราว
ความไม่เป็นธรรม การปกปิดความจริง และปัญหาการลายนวลพันผิดในสังคมไทย ผ่าน
มุมมองของผู้หญิงในฐานะเหยื่อ ดิฉันเชื่อว่าการพูดถึงปัญหาสิทธิมนุษยชนผ่าน
ประสบการณ์ของผู้หญิงมีนัยยะสำคัญต่อกระบวนการคิด การตัดสินใจ การเผชิญแรงกดดัน
การจัดการกับปัญหาการข่มขู่คุกคามในระหว่างเส้นทางของการหาความเป็นธรรม ภายใต้
สภาวะจิตใจที่ปวดร้าวและแตกสลาย รวมถึงความหวังที่ไม่เคยหมดสิ้น

.
ดิฉันหวังว่าเรื่องราวการบังคับสูญหายสมชาย นีละไพจิตร จะอธิบายว่าทำไมดิฉัน และเหยื่อ
อีกหลายคนจึงมุ่งมั่นถึงภารกิจบางประการร่วมกัน หลายท่านอาจรำคาญ เบื่อหน่ายที่จะฟัง
เรื่องราวซ้ำแล้วซ้ำเล่า หลายท่านอาจคิดว่าไม่มีประโยชน์ที่จะพูดเรื่องเก่า ๆ แต่ดิฉันอยาก
บอกทุกท่านว่า เราจะไม่มีวันตระหนักถึงความสำคัญของสิทธิและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์
จนกว่าเราจะถูกพรากคุณค่าบางอย่างในชีวิตไป

.
ทุกครั้งเมื่อพูดเรื่องราวของผู้สูญหาย ดิฉันรู้สึกตัวเล็กลงอย่างมากเมื่อเทียบกับหัวใจที่
ยิ่งใหญ่ของครอบครัวคนหายอีกหลายครอบครัว แม้จะล้มเหลว ถูกเหยียดหยัน แต่ผู้หญิงใน
ครอบครัวคนหายก็ไม่เคยสูญเสียความศรัทธา และความเชื่อมั่นว่าสักวันความจริงจะปรากฏ
และผู้สูญหายจะกลับคืนสู่ครอบครัว

.

เมื่อวานมีคนถามดิฉันว่า ดิฉันกับลูก ๆ ยังอยู่บ้านเดิมหรือเปล่า สำหรับครอบครัวคนหาย บ้านคือสถานที่ที่มีความทรงจำ ครอบครัวคนหายส่วนมากจึงยังอยู่ที่เดิม ด้วยหวังว่า สักวันคนที่หายไปจะกลับมา มีหลายครอบครัวที่จำเป็นต้องย้ายที่อยู่ แต่เด็ก ๆ ก็มักวนเวียนไปที่บ้านเดิมด้วยความหวังว่า “พ่ออาจกลับมา”

วันนี้หลายท่านอาจถามว่า สมชาย นีละไพจิตร คือใคร? ทำไมจึงต้องพูดถึงเรื่องของเขา สำหรับครอบครัว สมชายเป็นทนายความธรรมดา ๆ เกิดในครอบครัวชาวนา ไม่ร่ำรวย มีชีวิตที่พอกินพอใช้ สมชายทั้งส่วนที่ดีและส่วนที่ผิดพลาด ในการทำงานช่วยเหลือผู้ไม่ได้รับความเป็นธรรม สมชายใช้เงินที่หามาได้ในการช่วยเหลือผู้อื่น เขาสอนให้ลูก ๆ รู้จักอดออม เพื่อแบ่งปันช่วยเหลือคนที่ลำบากกว่า เขาไม่เคยเรียกตัวเองว่า “ทนายสิทธิมนุษยชน” เขาอาจแตกต่างจากทนายความคนอื่นตรงที่เขารู้สึกทนไม่ได้เมื่อเห็นคนไร้อำนาจถูกรังแกโดยเจ้าหน้าที่รัฐ เขาทุ่มเททุกอย่างที่มีเพื่อปกป้องคนที่ถูกรังแก โดยไม่กลัวอันตรายที่อาจเกิดขึ้น เวลาว่าความ สมชายไม่เคยคิดว่าลูกความของเขาถูกทั้งหมด แต่เขาเชื่อว่าคนที่ทำผิดก็ควรได้รับโทษตามความผิดที่กระทำ และพวกเขาไม่ควรถูกใส่ร้ายป้ายสี ไม่ควรถูกทรมาน หรือถูกทำให้สูญหาย ... ไม่น่าเชื่อว่าการทำางานอย่างไม่กลัวเพื่อปกป้องหลักกฎหมายและความยุติธรรม การตรวจสอบการทำหน้าที่ของตำรวจอย่างตรงไปตรงมาจะทำให้ สมชาย ถูกทำให้หายไปจากชีวิตของคนหลาย ๆ คน

มีหลายคนถามดิฉันว่าถ้าสมชายรู้ว่าความยุติธรรมที่เขาพยายามเรียกร้องจะทำให้เขาต้องเจ็บปวด ทุกข์ทรมาน พลัดพราก เขาจะยังคงทำสิ่งที่เขาทำอยู่ไหม ในฐานะที่ใช้ชีวิตร่วมกับเขามา 24 ปีก่อนที่เขาจะหายไป ดิฉันเชื่อว่าไม่ว่าจะอย่างไรเขาจะไม่ล้มเลิกความเชื่อมั่นและอุดมการณ์ และเขาจะไม่มีวันเสียใจในสิ่งที่เกิดขึ้น

20 ปีที่แล้ว หลังสมชายหายไป บรรยากาศในบ้านเงียบเหงาและปกคลุมด้วยความกลัว คงยากที่จะอธิบายความรู้สึกในวันนั้น วันที่เพื่อนสนิท และญาติพี่น้องหลายคนหายไปจากชีวิตเรา เพียงเพราะความกลัว เหลือไว้ในบ้านที่มีผู้หญิงและเด็กอยู่กันตามลำพัง วันที่ทำให้ดิฉันต้องตั้งคำถามแก่ทุกคนว่าทำไม **“ทำไมการทำให้ใครสักคนหายไป ทำให้เราหวาดกลัวได้มากขนาดนั้น”**

•
ประสบการณ์ของดิฉัน การบังคับสูญหายเกิดขึ้นในทุกยุคสมัย ไม่ว่าจะในรัฐบาลประชาธิปไตยหรือเผด็จการ เพราะการบังคับบุคคลสูญหายไม่ได้เกิดขึ้นเพราะนโยบายบางประการของรัฐเพียงอย่างเดียว หากแต่เบื้องหลังรัฐบาลยังมีระบบโครงสร้างสถาบันองค์กรที่แฝงตัวหยั่งรากลึก อยู่เบื้องหลัง และควบคุมสังคมไทย ดังที่นักวิชาการหลายคนใช้คำว่า “รัฐพันลึก” หรือ Deep State คือรัฐซ้อนรัฐที่เป็นอิสระ มีอำนาจ มีอาวุธ และพวกเขาไม่กลัวที่จะใช้มัน โดยเฉพาะกับคนที่ทำลายอำนาจของพวกเขา โดยไม่ต้องกังวลว่าจะต้องรับผิดชอบ ซึ่งจะเห็นได้ว่าที่ผ่านมา แม้ประเทศไทยเปลี่ยนรัฐบาล เปลี่ยนนายกรัฐมนตรีไปกี่คน แต่เจ้าหน้าที่ที่กระทำผิดกลับสามารถลอยนวลได้ทุกยุคสมัย เติบโตในหน้าที่การงาน ได้รับยศถาบรรดาศักดิ์ ในขณะที่เหยื่อกลับมีชีวิตอยู่กับความไม่ปลอดภัย และการถูกข่มขู่คุกคาม

•
ก่อนสมชาย นีละไพจิตร จะถูกทำให้หายไป เจ้าหน้าที่ตำรวจมักเรียกเขาว่า “ทนายโจร” ไม่ต่างจากผู้ถูกบังคับให้สูญหายอีกหลาย ๆ คนที่ถูกกล่าวถึงว่า เป็นผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ผู้ก่อการร้าย หรือผู้เป็นภัยต่อรัฐ .. และคนไม่ดีก็สมควรที่จะหายไป

•
การสร้างภาพลวงต่อสังคมก็เพื่อให้ไม่ต้องรู้สึกผิดหากคนๆหนึ่งต้องหายไป ซึ่งอาจทำให้ผู้กระทำผิดคิดว่าเป็นชัยชนะ แต่อาจไม่มีใครรู้ว่าการกล่าวหาเช่นนี้ได้สร้างบาดแผลทางจิตใจให้แก่ครอบครัวโดยเฉพาะเด็กๆอย่างมาก ผู้หญิงและเด็กหลายคนที่ต้องเผชิญภาวะเช่นนี้มักต้องแอบซ่อนตัว ไม่กล้าออกมาทวงถามความเป็นธรรมเพื่อคนที่เขารัก เนื่องจากไม่

อาจทนต่อการถูกตีตราจากสังคมได้ เด็กหลายคนปฏิเสธการไปโรงเรียนเนื่องจากถูกเพ้อ
ล้อเลียน หรือบางคนเติบโตเป็นคนที่ต้องต้านสังคม ... การสูญหายของคนคนหนึ่งจึง
หมายถึงความสูญเสียของอีกหลายชีวิตที่ไม่อาจประเมินได้

•
แม้เจ้าหน้าที่บางคนอาจเชื่อว่า ปัญหาจะหายไปหากคนบางคนหายไป แต่การอุ้มหาย
สมชาย นีละไพจิตร ได้ทำให้เรื่องราวการอุ้มฆ่าในประเทศไทยถูกหยิบยกมาพูดถึงอย่าง
กว้างขวางและนำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ มากมาย เหี้ยอหลายคนได้ลุกขึ้นมาทวงถาม
ความยุติธรรมจากรัฐ และรัฐไม่สามารถปิดบังความจริงได้อีกต่อไป

•
สำหรับครอบครัว การบังคับสูญหายสร้างความคลุมเครืออย่างมาก ความคลุมเครือระหว่าง
การมีอยู่กับการไม่มีอยู่ ความคลุมเครือจึงเสมือนคำสาปที่ตรึงชีวิตของครอบครัวผู้สูญหาย
... ก้าวไปข้างหน้าไม่ได้ ในขณะที่ถอยหลังกลับก็ไม่ได้เช่นกัน ความคลุมเครือที่ปกคลุมชีวิต
ทำให้เหี้ยอหลายคนไม่สามารถเชื่อมโยงตนเองกับสังคมและวัฒนธรรมที่พวกเขาอยู่ ไม่ว่าจะ
เป็น ความคลุมเครือ ของการมีชีวิตกับความตาย ผู้หญิงหลายคนที่มีสูญหายไม่สามารถ
จัดวางสถานะของตัวเองระหว่างการเป็นหม้าย หรือสมรส เด็กๆไม่สามารถระบุสถานะของ
พ่อ สิ่งต่างๆเหล่านี้รัฐไม่เคยรับรู้ แม้คนของรัฐจะเป็นผู้กระทำผิด แต่รัฐปิดหูปิดตาต่อการ
ก่ออาชญากรรมนี้มาโดยตลอด เมื่อไม่เห็น ไม่ได้ยิน ไม่รับรู้ จึงหลอกตัวเองว่า ... ไม่มี

•
ผลกระทบเชิงลึกเช่นนี้ส่งผลให้เหี้ยอประสบปัญหากับการไม่สามารถเชื่อมโยงตนเองเข้ากับ
สังคม ทำให้การดำเนินชีวิตต่อของเหี้ยอเป็นเรื่องยากลำบากและซับซ้อน อีกทั้งยังทำให้
เหี้ยอประสบปัญหาและเกิดความกดดันในการมีปฏิสัมพันธ์กับสังคมรอบข้าง เหี้ยอบางคน
อาจต้องเผชิญกับอาการ Post-traumatic stress disorder (PTSD) ซึ่งส่งผลกระทบอย่าง
มากทางจิตใจ

•

20 ปีที่ผ่านมา ดิฉันพยายามหาความจริงมาโดยตลอด อย่างไรก็ตามเมื่อวันที่ 5 เดือน ตุลาคม 2559 – 11 ปีหลังกรมสอบสวนคดีพิเศษรับคดีสมชายเป็นคดีพิเศษ กรมสอบสวนคดีพิเศษมีมติงดการสอบสวนคดีสมชาย นีละไพจิตร โดยแจ้งเหตุผลด้วยวาจาต่อดิฉันว่า “เนื่องจากไม่รู้ตัวผู้กระทำความผิด และหากไม่งดการสอบสวน จะส่งผลกระทบต่อตัวชีวิตของ กรมสอบสวนคดีพิเศษ” อย่างไรก็ตาม กรมสอบสวนคดีพิเศษได้แจ้งว่า หากดิฉันมี พยานหลักฐานใหม่ ก็สามารถเริ่มการสอบสวนใหม่ได้ นอกจากงดการสอบสวนคดีสมชาย กรมสอบสวนคดีพิเศษยังยุติการคุ้มครองพยานแก่ดิฉัน ด้วยเหตุผลว่าชีวิตของดิฉันไม่อยู่ใน อันตรายใดที่ต้องให้ความคุ้มครอง ความรู้สึกของดิฉันในวันนี้ คือ กรมสอบสวนคดีพิเศษ พยายามสลัดคดีสมชาย ให้พ้นไปจากความรับผิดชอบ

หลายท่านที่มีโอกาสสังเกตการณ์คดีสมชาย หรือได้อ่านเอกสารในคดีอย่างละเอียดจะเห็น ชื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจหลายนายถูกกล่าวถึงในสำนวน ดิฉันจึงเชื่อว่า หากกรมสอบสวนคดี พิเศษมีความเต็มใจในการสืบหาตัวสมชาย ก็คงไม่เกินความสามารถในการที่จะนำคนผิดมา ลงโทษอย่างแน่นอน การงดการสอบสวนด้วยเหตุผลเพียงกระทบตัวชีวิต จึงเสมือนเป็นการ ให้ความสำคัญกับชื่อเสียง หน้าตาของหน่วยงานราชการ มากกว่าการปกป้องคุ้มครอง ประชาชนจากการละเมิดสิทธิมนุษยชนโดยรัฐ

วันนี้ ด้วยการรณรงค์อย่างต่อเนื่องของเครือข่าย ประเทศไทยมี พรบ. ป้องกันและปราบปราม การทรมาน และการกระทำใ้บุคคลสูญหาย แต่ความท้าทาย คือ แล้ว ที่ประกาศใช้ครบ 1 ปี จะช่วยเหลือเหยื่อได้อย่างไร กฎหมายจะคืนความเป็นธรรม รวมถึงจะเปิดเผยความจริง เพื่อให้ครอบครัวหลุดพ้นจากความคลุมเครืออย่างไร และกรมสอบสวนคดีพิเศษจะมีท่าทีใน การสืบหาความจริงคดีสมชาย และคดีอุ้มหายรายอื่น ๆ อย่างไร

ที่ผ่านมาเราได้เห็นความพยายามของหลายหน่วยงานทั้งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ รวมถึงกระทรวงยุติธรรม และสำนักงานอัยการสูงสุด ในการใช้ พรบ. นี้ เพื่อยุติการทรมาน แต่เรายังไม่เห็นความพยายามของหน่วยงานเหล่านี้ในการตามหาคนหาย และคืนสิทธิที่จะทราบความจริงแก่เหยื่อตามที่ระบุไว้ในมาตรา 10 ของ พรบ. คือ ให้สืบสวนจนกว่าจะทราบชะตากรรม และรู้ตัวผู้กระทำผิด

วันนี้เรามีคณะกรรมการ / อนุกรรมการ ระดับชาติ ตาม พรบ. ที่มีอำนาจมากมาย แต่เรายังไม่เห็นความพยายามของคณะกรรมการในการตรวจสอบข้อมูลและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการบังคับสูญหาย หรือการบรรเทา ให้ความหวัง หรือการให้ความช่วยเหลืออื่น โดยเฉพาะการบรรเทาความทุกข์ทรมานทางจิตใจเหยื่อและครอบครัว

หลายคนถามดิฉันว่า กฎหมายจะมีผลย้อนหลังได้อย่างไร ดิฉันขอตอบว่า การตามหาคนหาย ไม่ใช่การใช้กฎหมายย้อนหลัง แต่ตาม พรบ. รวมถึงปฎิญญา และอนุสัญญาฯ สหประชาชาติระบุชัดเจนว่า การบังคับสูญหายเป็นอาชญากรรมต่อเนื่อง ดังนั้นผู้สูญหายเมื่อ 30 ปีที่แล้ว หากปัจจุบันยังไม่มีใครทราบที่อยู่และชะตากรรมของเขา กฎหมายก็ถือว่าเขายังผู้สูญหาย และการกระทำผิดยังดำเนินอยู่ และรัฐมีหน้าที่ต้องติดตามค้นหาจนกว่าจะทราบที่อยู่ และชะตากรรม ของพวกเขา

สิ่งที่ปรากฏทำให้เห็นว่า แม้วันนี้ประเทศไทยจะมีกฎหมาย แต่ข้อท้าทายที่สำคัญ คือ กฎหมายจะถูกนำไปปฏิบัติได้อย่างไร หนึ่งในข้อท้าทายคือการบังคับใช้กฎหมาย ไม่มีข่าวคราวจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการตามหาคนหาย ไม่มีคำมั่นสัญญา ไม่ให้ความหวัง ในขณะเดียวกัน เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับคดีสมชายยังคงลอยนวล มีตำแหน่งหน้าที่การงานที่สูงขึ้น และปรากฏตัวต่อสื่อสาธารณะ โดยไม่มีความละอายต่อการกระทำผิด ในขณะที่เหยื่อที่ยังมีชีวิตอยู่ คือครอบครัวที่ส่วนมากคือผู้หญิงและเด็ก เราถูกทำให้อยู่กับความหวาดกลัว

ถูกทำให้สูญเสียอัตตลักษณ์ สูญเสียศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และเพศถูกใช้เป็นเครื่องมือในการลดทอนคุณค่าและศักดิ์ศรีของเรา

มีหลายคนถามดิฉันว่า คุณทักษิณกลับมาแล้ว พรรคเพื่อไทยกลับมาเป็นรัฐบาลอีกครั้ง ดิฉันและครอบครัวคนหายจะไปพบนายกรัฐมนตรีเพื่อขอความเป็นธรรมไหม ถ้าจะให้ตอบอย่างตรงไปตรงมา ดิฉันลึกลับใจอย่างมาก ประการแรก ตั้งแต่รับตำแหน่งดิฉันไม่เคยได้ยื่นท่านนายก พูดถึงกรณีคนหายในประเทศไทย ประการที่สอง เมื่อมองไปที่เหยื่อ ดิฉันทราบว่าคุณครอบครัวอยู่กับความทุกข์ทรมานมายาวนาน มันสมควรไหมที่เราจะ让他们ไปขอความเมตตาจากผู้ที่ไม่เคยเห็นความทุกข์ยากของเขา มันสมควรไหมที่เราจะขอให้ให้ผู้ทรงสิทธิไปร้องขอให้ผู้มีอำนาจเคารพสิทธิและคุณค่าของพวกเขา แล้ววันนี้เราจะมีกฎหมายไว้ทำไม เราจะมีคณะกรรมการระดับชาติตามกฎหมายไว้ทำไม และแทนที่จะให้ผู้ทรงสิทธิไปร้องขอทำไมผู้มีอำนาจจึงไม่โน้มน้าวไปหาพวกเขา คณะกรรมการ/ อนุกรรมการ จะร่างกฎระเบียบต่าง ๆ ได้อย่างไร หากไม่เคยรับฟังปัญหาจากเหยื่อ

สำหรับครอบครัวคนหาย การอุ้มหายจึงไม่ใช่เพียงการพรากใครบางคนไปตลอดกาล แต่การอุ้มหายทำให้คนที่มมีชีวิตอยู่เหมือนตายทั้งเป็น สิ่งที่คุณต้องการคือ “ความจริง” เด็ด ๆ หลายคนพูดว่า “เขาเอาพ่อเราไปแบบมีชีวิต เราก็อยากได้พ่อคืนแบบมีชีวิต หรืออย่างน้อยคืนศพให้เราก็ก็นดี” พวกผู้หญิงต่างหวังที่จะเจอลูก ๆ และสามีที่ยังมีชีวิต แต่ถ้าพระเจ้าไม่ประสงค์ พวกเธอก็คงทำอะไรไม่ได้ สำหรับครอบครัวคนหายแล้วพวกเราเหมือนถูกพันธนาการด้วยอดีตที่เจ็บปวด และมองไม่เห็นอนาคต

ในสื่อสังคมออนไลน์ ผู้หญิงในฐานะเหยื่อมักถูกวิพากษ์วิจารณ์ ถูกด้อยค่า ถูกทำให้เป็นคนไม่ดีในทุกครั้งที่พวกเขาออกมาเรียกร้องความเป็นธรรมให้คนในครอบครัว ในหลายกรณี

ความทรงจำของเหยื่อจะถูกทำลายโดยการสร้างความทรงจำใหม่ขึ้นมาทดแทน เพื่อทำลาย
อัตตลักษณ์และความชอบธรรมของพวกเธอ

หลังสมชาย นีละไพจิตร ถูกทำให้หายไป หลายคนยกย่องว่าดิฉันมีส่วนสำคัญในการผลักดัน
ให้กรณีบังคับสูญหายในประเทศไทยถูกหยิบยกมากล่าวถึงในวงกว้าง และเรื่องราวของผู้ถูก
บังคับสูญหายไม่เงียบงันอีกต่อไป อย่างไรก็ตาม ดิฉันก็ไม่เคยละอาย ที่จะพูดต่อหน้าท่าน
ทั้งหลายว่าระหว่าง 20 ปีของการทวงถามความยุติธรรม ดิฉันพ่ายแพ้มาโดยตลอด

ดิฉันเคยถามกับตัวเองว่า คุ่มไหมกับการที่เราจะต้องแลกทุกสิ่งที่มีอยู่ในชีวิต เพียงเพื่อความ
จริงและความยุติธรรม ซึ่งสุดท้ายแล้ว จนวาระสุดท้ายดิฉันอาจไม่มีโอกาสได้พบเลยก็เป็นได้
แต่สิ่งซึ่งเป็นเสมือนกำลังใจที่ทำให้ดิฉันยังคงยืนอยู่ได้ในวันนี้ คือความรัก กำลังใจ รวมทั้ง
น้ำใจไมตรี และมิตรภาพจากผู้คนร่วมสังคม ความอาทรห่วงใยจากบรรดากัลยาณมิตร
รวมถึงความกล้าหาญ เสียสละ อดทน และอหิงสาของลูก ๆ ทุกคน สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ที่หล่อ
เลี้ยงหัวใจของดิฉันให้เข้มแข็ง และสามารถยืนหยัดอยู่ได้

ดิฉันเชื่อมั่นว่าการต่อสู้ของผู้หญิงในฐานะครอบครัว จะสร้างความตระหนักแก่สังคมถึง
คุณค่าและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่ไม่อาจมีผู้ใดพรากไปได้ และคุณค่านี้เองที่จะนำมาซึ่ง
การปฏิรูปสังคม ปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม และปฏิรูปหน่วยงานความมั่นคงทั้งตำรวจและ
กองทัพ และประชาชนจะสามารถวางรากฐานของหลักนิติธรรมได้อย่างยั่งยืนในสังคมไทย
... ดิฉันเชื่อว่าสังคมที่เราอาศัยอยู่จะหนักแน่นอดทนกับความจริงที่เกิดขึ้น จะต่อต้านผู้
อธรรม และโอบกอดผู้ถูกกดขี่ และจะก้าวทันรูปแบบในการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่ซับซ้อน
มากขึ้น กฎหมายที่บังคับใช้จะต้องไม่มีไว้เพื่อข่มเหงคุกคามผู้เปราะบาง และผู้เห็นต่าง
กระบวนการยุติธรรมจะต้องไม่ยอมนิ่งเฉยให้คนดีถูกข่มเหงรังแก โดยผู้กระทำความผิดยังคง
ลอยนวลเหมือนเช่นที่ผ่านมา และที่กำลังดำเนินอยู่